

Binnen de vaste commissie voor Buitenlandse Zaken hebben de onderstaande fracties de behoefte vragen en opmerkingen voor te leggen aan de Minister van Buitenlandse Zaken over de situatie in Israël en Gaza.

De voorzitter van de commissie,
Rudmer Heerema

De adjunct-griffier van de commissie,
Dekker

Inhoudsopgave

I Vragen en opmerkingen vanuit de fracties

Vragen en opmerkingen van de leden van de VVD-fractie
Vragen en opmerkingen van de leden van de GroenLinks-PvdA-fractie
Vragen en opmerkingen van de leden van de D66-fractie
Vragen en opmerkingen van de leden van de CDA-fractie
Vragen en opmerkingen van de leden van de SP-fractie
Vragen en opmerkingen van de leden van de PvdD-fractie
Vragen en opmerkingen van de leden van de ChristenUnie-fractie
Vragen en opmerkingen van de leden van de BBB-fractie
Vragen en opmerkingen van de leden van de DENK-fractie
Vragen en opmerkingen van de leden van de Groep Van Haga
Vragen en opmerkingen van het lid van de BIJ1-fractie
Vragen en opmerkingen van het lid Omtzigt

II Antwoord / Reactie van de Minister

III Volledige agenda

I Vragen en opmerkingen vanuit de fracties

Vragen en opmerkingen van de leden van de VVD-fractie

De leden van de VVD-fractie hebben enkele vragen over de situatie in Israël en Gaza, waarover het voorliggende schriftelijk overleg (SO) is aangevraagd.

De leden van de VVD-fractie steunen dat Nederland zich heeft onthouden van stemming gedurende de Algemene Vergadering van de Verenigde Naties (AVVN). Fundamentele punten ontbraken namelijk in de resolutie, zoals een krachtige veroordeling van de terreuraanval van Hamas, het recht op zelfverdediging van Israël en een oproep om specifiek de door Hamas gevangengenomen gijzelaars direct vrij te laten. Voor de veiligheid van Israël en met het oog op de internationale rechtsorde zijn bovengenoemde punten van groot belang. Tegelijkertijd deed de resolutie een belangrijke oproep om de toegang van humanitaire goederen tot Gaza te vergroten. Onthouden van stemming was daarom de beste keuze. Deelt het kabinet nog steeds dat standpunt, ondanks afwijkende opmerkingen van enkele individuele bewindspersonen?

Voor de leden van de VVD-fractie blijft het inrichten van humanitaire pauzes en corridors voor het leveren van grotere hoeveelheden hulpgoederen onverminderd belangrijk. De situatie voor onschuldige burgers in Gaza is schrijnend. Dit verdient dan ook internationale druk en aandacht. Wat is nu de actuele stand van zaken rond de toegang van hulpgoederen tot Gaza? Waar zitten volgens het kabinet de belemmeringen om de hoeveelheden te vergroten? Wat doet Nederland (mede in EU-verband) om de toegang van humanitaire goederen tot Gaza te bevorderen? Kan het kabinet in dat kader ook meer zeggen over mogelijke plannen om Gaza eventueel vanuit zee van hulpgoederen te voorzien, waar Nederland volgens internationale media een rol in zou spelen?

Israël heeft het recht op zelfverdediging en het recht om militaire middelen in te zetten om terreurorganisatie Hamas te verzwakken. Duurzame veiligheid van Israël is niet mogelijk zolang Hamas de scepter zwaait in Gaza en in staat is om terreuraanvallen uit te voeren. Daarbij dient Israël te handelen in overeenstemming met het internationaal recht en het principe van proportionaliteit. Ieder leven is even veel waard en onschuldige burgerslachtoffers zijn altijd zeer betreuenswaardig. Het kabinet heeft hierover meermaals met Israël en ook de Palestijnse vertegenwoordiging gesproken. Hoe is het kabinet voornemens zich te

blijven inspinnen voor Israël's recht op zelfverdediging binnen de kaders van het internationaal recht? Om het draagvlak voor de militaire inzet van Israël te behouden is het van belang dat Israël zich ook buiten Gaza houdt aan het internationaal recht. Welke diplomatieke stappen worden in dat licht gezet om geweld door kolonisten op de Westelijke Jordaanoever in te tomen? Een acute prioriteit voor zowel Israël als de internationale gemeenschap is het vrij krijgen van de door Hamas gevangengenomen gijzelaars. Kan het kabinet iets zeggen over de rol die Nederland speelt om de gijzelaars vrij te krijgen (in het bijzonder de gegijzelde jongen met de Nederlandse nationaliteit Ofir Engel), en inspanningen om de familie en vrienden over de voortgang en de toestand van de gijzelaars te informeren?

De leden van de VVD-fractie blijven zorgen houden over een mogelijke escalatie van het conflict, met name door meer aanvallen van Hezbollah vanuit Zuid-Libanon. Wat doet Nederland (in EU-verband) om regionale escalatie te helpen voorkomen? Deze leden vinden de rol van Iran als financier en aanjager van terreur zeer kwalijk. Welke diplomatieke stappen worden gezet om Iran af te houden van het aansturen op verdere escalatie?

De leden van de VVD-fractie constateren dat lidstaten van de Europese Unie (EU) verdeeld zijn over het conflict. Welke stappen kunnen er worden gezet om de eenheid te bevorderen voor zover dit bijdraagt aan gezamenlijke doelen, zoals het verzekeren van humanitaire toegang tot Gaza en het overeind houden van het Israëlische recht op zelfverdediging? Welke rol kan Nederland hierin spelen?

Het toenemende antisemitisme in Nederland, Europa en de rest van de wereld is zeer zorgelijk. Daarom vinden de leden van de VVD-fractie het positief dat de motie-Brekelmans/Ellian (Kamerstuk 21 501-02, nr. 2752) unaniem door de Kamer is aangenomen. Deze motie roept het kabinet op om zich in te zetten voor een krachtige Europese verklaring tegen antisemitisme, bedreiging en intimidatie van de Joodse gemeenschap in Europa. Hoe geeft het kabinet uitvoering aan deze motie?

De leden van de VVD-fractie stellen dat de recente gebeurtenissen in Israël en Gaza zonder twijfel onze ruime en voortdurende aandacht verdienen. Deze leden zien echter ook het risico dat de aandacht voor Oekraïne hierdoor minder zal worden. Dit terwijl Oekraïne onze (militaire) steun volledig nodig heeft om zich te verdedigen tegen Rusland. Zonder grootschalige Westerse steun is de kans reëel dat Rusland de overhand op het slagveld zal krijgen. Hoe zorgt het kabinet ervoor dat de internationale aandacht en steun voor Oekraïne niet verzwakt?

Vragen en opmerkingen van de leden van de D66-fractie

De leden van de D66-fractie willen deze schriftelijke inbreng beginnen met het veroordelen van de recente kloppjacht op joden op het vliegveld van Machatsjkala in Dagestan (Russische Federatie). Het is een waarschuwing en tekenend voor de toenemende Jodenhaat wereldwijd. Het is evident dat Jodenhaat, ongeacht waar het plaatsvindt, ten strengste moet worden veroordeeld en moet worden bestraft. De leden van de D66-fractie vragen nogmaals met klem om alles te doen wat het kabinet kan doen om te zorgen dat joden in Nederland vrij en veilig zijn.

Veiligheid van Nederlanders

De leden van de D66-fractie hebben grote zorgen over de veiligheid van de door Hamas gegijzelde mensen en Nederlanders die zich momenteel in de Gazastrook bevinden. Deze leden betuigen hun medeleven met de nabestaanden van de omgekomen Nederlandse en leven zeer mee met de families en vrienden van hen die nog vastzitten in Gaza. Zij vragen het kabinet om ook op politiek niveau in contact te blijven met de families van deze mensen, of ze nu van Israëlische komaf of van Palestijnse komaf zijn. Deze leden ontvangen hierop graag een reactie.

De leden van de D66-fractie vragen of er ook Nederlanders zitten tussen de 400 mensen die vandaag de Gazastrook mochten verlaten richting Egypte en of er zicht is op het vertrek van de overige aanwezige Nederlanders. De leden vragen eveneens wat het Nederlandse kabinet, bij monde van de premier en de Minister van Buitenlandse Zaken, hebben gedaan om deze Nederlanders vrij te krijgen of Gaza uit te krijgen. Hebben deze bewindspersonen de Israëlische regering er ook nadrukkelijk op gewezen dat we het zeer zwaar opnemen indien Nederlanders sterven door Israëlisch vuur? Hebben zij erop gewezen dat het onthouden van water, voedsel en elektriciteit onschuldige Palestijnen en Nederlanders raakt? Wat was daarop het antwoord van de Israëlische zijde? Wanneer ontvangt Nederland het Israëlische onderzoek naar de gedode Nederlandse?

Humanitair recht/staakt-het-vuren

De leden van de D66-fractie zijn zeer bezorgd over de humanitaire situatie in Gaza en pleiten langs de lijn van de secretaris-generaal van de Verenigde Naties (VN) en de onlangs aangenomen VN-resolutie voor een onmiddellijk humanitair staakt-het-vuren. Is het kabinet bereid om de uitvoering van deze resolutie met vaart ter hand te nemen, ook gezien het belang dat dit kabinet hechtte aan eerdere AVVN-resoluties over bijvoorbeeld de situatie in Oekraïne? Zo nee, waarom niet? Terugkijkend vragen deze leden welke landen Nederland hebben gevraagd om voor deze resolutie te stemmen en of het kabinet beseft dat we de steun van de *Global South* voor onze steun aan Oekraïne en tegen Rusland met deze beschamende stemming kwijtraken.

De leden van de D66-fractie brengen eveneens in herinnering de waarschuwingen die Amerikaanse diplomaten afgaven over Gaza. Zij waarschuwen dat een geschatte 31.000 kinderen onder de 6 maanden oud en 52.000 zwangere vrouwen het risico lopen op levensbedreigende complicaties of de dood, omdat zij brak water drinken. Zij waarschuwen dat Gazaanse ziekenhuizen geen elektriciteit meer zullen hebben met vele doden tot gevolg. Herkent het kabinet deze waarschuwingen? Het onderstreept ook het belang dat lokale, Nederlandse en internationale hulporganisaties hechten aan een dergelijk staakt-het-vuren. Zonder zo'n stap zeggen zij niet veilig hulp te kunnen verlenen. Erkent het kabinet dat? Erkent het kabinet ook dat tijd- en plaatsgebonden gevechtspauzes niet voldoende zullen zijn om de juiste hulp in de juiste omvang, duurzaam en veilig bij noodlijdenden te kunnen krijgen?

De leden van de D66-fractie brengen met urgentie op dat het aantal doden in Gaza in de duizenden loopt. Het aantal gewonden is nog groter. En het aantal ontheemden loopt in de honderdduizenden. Daar zitten heel veel onschuldige burgers bij. Het gaat om vrouwen, om kinderen, om mensen die niks te maken hebben met Hamas. Gisteren weer vond er een aanval plaats op het vluchtelingenkamp Jabâliyah. Vindt het kabinet deze Israëlische aanval verdedigbaar? Vind het kabinet dat het Israëlische leger

tot nu toe proportioneel heeft gehandeld bij de militaire acties in Gaza? Graag ontvangen deze leden alle beoordelingen van de afdeling internationaal recht van het Ministerie van Buitenlandse Zaken hierover. Save the Children stelt dat er in Gaza meer kinderen zijn omgekomen dan bij alle conflicten wereldwijd in de afgelopen vier jaar bij elkaar. Deze leden ontvangen graag een reactie van het kabinet.

Onze humaniteit, onze medemenselijkheid, kan niet selectief zijn. Want zoals wij rouwen om vermoorde Israëli's en om de horrorbeelden van begin oktober, zo rouwen wij ook om vermoorde Palestijnen. Een mens is een mens. En een Palestijns kind is net zo goed een kind als een Israëli's kind.

Dan kan onze steun aan het internationaal recht ook niet selectief zijn. Zo luidkeels en terecht als wij de verschrikkelijke terreurdaden van Hamas veroordeelden, zo zachtjes spreekt Nederland over de schendingen van het internationaal recht door de Israëli's regering. Dat kan niet. De leden van de D66-fractie snappen goed hoe oneerlijk het voelt dat Israël deze regels wel moet volgen bij de eigen verdediging, terwijl Hamas al deze regels aan zijn laars lapt, maar dat is nu net hét onderscheid tussen een terreurgroep en een democratische rechtsstaat. Nederland is de hoeder van het internationaal recht. Het is het recht dat onderscheid maakt tussen menselijkheid en beestachtigheid. Daarom moeten wij ons uitspreken. Daarom hebben de leden van de D66-fractie de volgende vragen: is het kabinet het ermee eens dat alle schendingen van het internationaal recht moeten worden veroordeeld? Is het kabinet het eens met de VN-mensenrechtencommissaris en met de Hoge Vertegenwoordiger van de Europese Unie voor buitenlandse zaken en veiligheidsbeleid (HV) Borrell dat het onthouden van water, voedsel en elektriciteit door de Israëli's regering een collectieve straf is? Zo nee, waarom niet? Heeft het kabinet aan de Israëli's regering gevraagd om daarmee te stoppen? Zo ja, wat was daarop dan het antwoord?

Is het kabinet het er ook mee eens dat Nederland en de EU alles moeten doen wat ze kunnen om Hamas uit te schakelen? Waarom hebben we de afgelopen jaren de politieke leiders van Hamas dan in Qatar een luxe-ventje laten leiden?

Westelijke Jordaanoever

De leden van de D66-fractie kijken zeer bezorgd naar de ontwikkelingen op de bezette Westelijke Jordaanoever. Klopt het dat de Israëli's regering Gazaanse werkers werkzaam in Israël vast heeft gezet en heeft mishandeld? Op de Westoever is geen Hamas, maar neemt het aantal door Israëli's kolonisten en militairen verwonde en gedode Palestijnen schrikbarende vormen aan. De Israëli's Minister Itamar Ben-Gvir overhandigde daar nota bene zelf automatische wapens aan kolonisten. Ondertussen worden Palestijnen uit hun huizen en gemeenschappen verdreven. Is er voor het kabinet een grens aan wat de Israëli's regering mag doen in bezet Palestijns gebied? En, zo ja, welke maatregelen stelt het kabinet voor en wanneer?

Veiligheid van Israël

De leden van de D66-fractie hechten veel belang aan de veiligheid van Israël. Deze leden zien dat Israël gelukkig de grenzen weer onder eigen controle heeft. Daarnaast vragen zij of de Nederlandse regering bereid is om Patriot-systemen aan Israël toe te zeggen om de bevolking aldaar te beschermen tegen toekomstige terreuraanvallen van organisaties, zoals

Hamas en Hezbollah. Dit om duidelijk te maken dat onze steun aan de veiligheid van de bevolking van Israël overduidelijk is.

De leden van de D66-fractie zijn benieuwd naar de inschatting van het kabinet. Verhoogt het militaire grondoffensief in Gaza de spanningen op de Westelijke Jordaanoever en elders in de regio of niet? Verhoogt dit de kans op aanvallen vanuit Hezbollah en andere door Iran gesponsorde militieën of niet?

Vragen en opmerkingen van de leden van de GroenLinks-PvdA-fractie

De leden van de GroenLinks-PvdA-fractie hebben met grote teleurstelling kennisgenomen van het onthouden van stemming door Nederland op de Jordaanse resolutie in de AVVN en zijn onthutst over recente berichten dat het kabinet aanvankelijk zelfs tegen wilde stemmen. De resolutie roept op tot een onmiddellijk humanitair bestand, het naleven van het internationaal recht door alle partijen, voor ongehinderde toegang en verlening van humanitaire hulp en voor de onmiddellijke en onvoorwaardelijke vrijlating van alle burgers die zijn gegijzeld. Inmiddels hebben diverse bewindspersonen gezegd niet achter het stembesluit van Nederland te staan en dat niet de gehele ministerraad noch alle vicepremiers in het besluit zijn gekend. Klopt deze informatie? Wie hebben dan de Nederlandse positie bepaald? Waarom was het stembesluit geen agendapunt van de ministerraad, terwijl de ministerraad een paar uur vóór de stemming plaatsvond? En vooral, hoeveel onschuldige slachtoffers moeten er nog vallen in Gaza voordat het kabinet voor een onmiddellijk humanitair staakt-het-vuren-gaat pleiten, in navolging van de VN secretaris-generaal en vele humanitaire organisaties? Deelt het kabinet de mening dat het terugkijkend verstandig was geweest als Nederland, net als andere EU-lidstaten, ook voor de resolutie had gestemd en in een stemverklaring had uitgelegd welke toevoegingen zij nog hadden willen zien in de tekst?

Uit een recent NRC-artikel blijkt dat de Nederlandse Permanente Vertegenwoordiger bij de VN in New York moest aandringen bij het kabinet om niet tegen de resolutie te stemmen. Erkent het kabinet dat het in Den Haag een totaal verkeerde inschatting maakt van de realiteit binnen de VN en daarmee in de rest van de wereld? Zo nee, waarom niet?

De leden van de GroenLinks-PvdA-fractie maken zich ook zorgen over de verdeeldheid in de EU. Is er een poging gedaan om met de 27 EU-lidstaten hetzelfde te stemmen en daarbij middels een gezamenlijke of middels individuele stemverklaringen de nuances te benadrukken? Deelt het kabinet de opvatting van voorgenoemde leden dat de verdeeldheid van de EU-lidstaten de Europese positie in het Midden-Oosten verzwakt? Wat gaat het kabinet doen om de EU-lidstaten op één lijn te krijgen en zo'n blamage in de toekomst te voorkomen?

De leden van de GroenLinks-PvdA-fractie nemen met afschuw kennis van de vele duizenden doden en gewonden die door de VN worden gerapporteerd en de ongekende humanitaire catastrofe die zich in Gaza ontvouwt. UNICEF stelt dat «Gaza verworpen is tot een begraafplaats van kinderen. En een levende hel voor alle anderen». Deelt het kabinet deze observatie en, zo ja, welke inspanningen worden er gepleegd om het grote bloedvergieten te stoppen?

Tijdens het plenair debat over de Europese Raad op 24 oktober jongstleden stelde de demissionair Minister-President dat Israël het recht op zelfverdediging heeft binnen de kaders van het internationaal oorlogs-

recht, maar vond de Minister-President dat zonder onafhankelijk onderzoek niet was vast te stellen of Israël dat recht schendt. Is het kabinet nog steeds van mening dat het niet kan worden vastgesteld dat de voortdurende volledige blokkade van Gaza, waardoor 2,3 miljoen mensen zonder voedsel, water, medicijnen en brandstof zitten, een grove schending is van het internationaal humanitair recht? Zo ja, is het kabinet dan ook bereid dit in ferme woorden te veroordelen? De VN stelt dat inmiddels meer dan 3450 kinderen in Gaza zijn omgekomen en nog eens duizend kinderen vermist zijn die mogelijk onder het puin liggen als gevolg van de Israëlische bombardementen. Blijft het kabinet van mening dat zonder onafhankelijk onderzoek niet is vast te stellen of dit een proportionele reactie is van Israël? Zo ja, hoelang denkt het kabinet dit standpunt vol te kunnen houden?

De leden van de GroenLinks-PvdA-fractie willen aandacht vragen voor de bombardementen op het Palestijnse vluchtelingenkamp Jabalia, die op dinsdagmiddag 31 oktober en woensdagochtend 1 november plaatsvonden. Het precieze dodental is nog onbekend, op het moment van dit schriftelijk overleg schat het persbureau AFP in dat er bij het eerste bombardement minstens 47 doden zijn gevallen. Een woordvoerder van het Israëlische leger verdedigde de aanval door te stellen dat een Hamas-commandant zich schuilhield in het vluchtelingenkamp. Hoe beoordeelt het kabinet de bombardementen op een vluchtelingenkamp in verhouding tot het internationaal humanitair recht?

Inmiddels heeft de EU HV Borrell gezegd dat er sprake is van een schending van het internationaal humanitair recht door Israël. Spreekt de EU HV mede namens de Nederlandse regering? Zo ja, is het kabinet bereid toe te lichten waar de schendingen uit bestaan en deze onomwonden te veroordelen?

De leden van de GroenLinks-PvdA-fractie erkennen het recht van Israël om zijn burgers te beschermen in reactie op de vreselijke terreuraanslagen van Hamas op zaterdag 7 oktober en de voortdurende raketbeschietingen op Israël, binnen de kaders van het internationaal humanitair recht. Maar de leden van de GroenLinks-PvdA-fractie zijn van mening dat er onvoldoende voorzorgsmaatregelen worden genomen door Israël om Palestijnse burgers te beschermen in de oorlog tegen Hamas en dat er illegale collectieve straffen worden toegepast op de bevolking van Gaza.

De leden van de GroenLinks-PvdA-fractie maken zich ernstige zorgen over het lot van de gegijzelden, waaronder 30 kinderen, die nog steeds worden vastgehouden door Hamas en andere terreurorganisaties. Op welke manier zet Nederland zich in voor de vrijlating van de gegijzelden? Heeft het kabinet ook aangedrongen op toegang van het Rode Kruis tot de gegijzelden, zodat medische hulp kan worden geboden en kan worden vastgesteld hoe het met hen is gesteld? De demissionair Minister-President heeft met premier Netanyahu over de gegijzelden gesproken en benadrukt dat zij zo snel mogelijk moeten worden vrijgelaten. Is het kabinet van mening dat met het Israëlisch grondoffensief mogelijk ook de veiligheid van de gegijzelden en hun kans op vrijlating in gevaar wordt gebracht?

De leden van de GroenLinks-PvdA-fractie maken zich ook ernstige zorgen over de humanitaire situatie in en rondom de ziekenhuizen in Noord-Gaza en specifiek het Al-Quds-ziekenhuis. In het ziekenhuis, dat wordt ondersteund met Nederlands geld, verblijven zo'n 400 patiënten en zoeken duizenden burgers bescherming tegen de bombardementen. Het internationaal humanitair recht stelt dat zieken en gewonden moeten worden ontzien en dat ziekenhuizen en medisch personeel een speciale

status genieten. Vindt het kabinet de Israëlische oproep tot evacuatie van alle 13 ziekenhuizen in het noorden van Gaza een overtreding van het internationaal humanitair recht? Zo nee, waarom niet? En hoe denkt het kabinet dat duizenden patiënten en medisch personeel, inclusief 117.000 ontheemden die daar schuilen, veilig kunnen worden verplaatst, hetgeen volgens de VN een onmogelijke opgave is?

De leden van de GroenLinks-PvdA-fractie constateren dat Israël ook bombardementen uitvoert in het zuidelijke deel van de Gazastrook, terwijl Israël via evacuatieoproepen aan de inwoners van Gaza suggereert dat mensen zichzelf in veiligheid zouden moeten brengen door naar dat deel van de Gazastrook te verplaatsen. Hoe beoordeelt het kabinet het feit dat Israël inwoners van Gaza oproept zich naar een gebied te verplaatsen als ware het daar veilig en vervolgens ook in dat gebied bombardementen uitvoert? Hoe verhoudt zich dit tot het humanitair oorlogsrecht?

De leden van de GroenLinks-PvdA-fractie lezen dat het Nederlandse kabinet samen met Frankrijk en het Verenigd Koninkrijk onderzoekt of het mogelijk is om humanitaire hulp per schip vanuit Cyprus naar Gaza te vervoeren. Deze leden vragen of het kabinet de mening deelt dat ook voor het brengen van hulp via deze route van groot belang is dat er een humanitair staakt-het-vuren komt? Zo nee, waarom niet?

De leden van de GroenLinks-PvdA-fractie erkennen het bestaansrecht van Israël en het gevaar van Hamas voor de veiligheid van de Israëliërs, zoals ook is gebleken op 7 oktober jongstleden. Ook vinden de bovengenoemde leden dat het bestuur van Gaza niet in handen kan blijven van een terreurorganisatie. Is het kabinet echter van mening dat de huidige militaire acties van de Israëlische regering op Hamas daadwerkelijk de veiligheid van Israël vergroten? Deelt het kabinet de opvatting van vele experts dat Hamas nooit alleen met militaire middelen kan worden verslagen? En hoe kijkt het kabinet naar de mogelijke regionale escalatie van het conflict en wat is de inzet om dat te voorkomen?

Als Israël alle oproepen tot een humanitair staakt-het-vuren of humanitaire pauzes blijft weigeren, welke consequentie is het kabinet dan bereid eraan te verbinden? Vinden er gesprekken plaats binnen de EU om in dat geval het associatieakkoord met Israël op te zeggen en zo ja, welk standpunt brengt het Nederlands kabinet in bij die gesprekken? En, zo nee, is het kabinet bereid om het voortouw te nemen om binnen de EU in kaart te brengen welke drukmiddelen er kunnen worden ingezet op Israël, zodat zij onvoorwaardelijke humanitaire hulp aan Gaza toe zullen staan? Is er op dit moment sprake van enige militaire samenwerking met Israël, hetzij in Europees of in nationaal verband? Kunnen deze leden ervan uitgaan dat – gelet op het disproportionele gebruik van militair geweld – Nederland geen wapens levert aan Israël Defence Forces (IDF)?

Heeft het kabinet kennisgenomen van het gelekte conceptadvies van een Israëlisch ministerie om 2,3 miljoen inwoners van Gaza te verplaatsen naar de Sinai-woestijn in Egypte? Wat vindt het kabinet van deze plannen? Is het kabinet van mening dat een gedwongen volksverplaatsing een grove schending van het internationaal humanitair recht zou zijn?

De leden van de GroenLinks-PvdA-fractie hebben vernomen dat sommige buitenlanders in Gaza het gebied mogen verlaten. Kan het demissionaire kabinet aangeven of ook de Palestijnen met een Nederlands paspoort het gebied mogen verlaten? Zo nee, wat gaat het kabinet doen om ervoor te zorgen dat deze Nederlandse staatsburgers onmiddellijk in veiligheid worden gebracht? Is het Ministerie van Buitenlandse Zaken nog steeds dagelijks met deze mensen in contact?

Tot slot willen de leden van de GroenLinks-PvdA-fractie ook grote zorgen uitspreken over de situatie op de Westelijke Jordaanoever waar de afgelopen weken gewapende kolonisten en in sommige gevallen ook het Israëlische leger Palestijnen hebben gedood en uit hun huizen hebben verdreven. Baart deze situatie het kabinet ook grote zorgen? En is hier wat het kabinet betreft ook sprake van schendingen van het internationaal recht? Spreekt het kabinet zich expliciet uit tegen het optreden van de Israëlische veiligheidsdiensten en tegen de daden van de kolonisten? Zo nee, waarom niet? En wat gaat het kabinet, samen met internationale partners, concreet doen om bij te dragen aan het stoppen van het geweld op de Westelijke Jordaanoever? Heeft de Minister-President, zoals eerder wel was aangekondigd, dit punt ook onder de aandacht gebracht van de Israëlische regering? En is het kabinet van plan om dit te blijven agenderen en aan te geven welke sancties verbonden zullen worden als de kolonisten en Israëlische militairen straffeloos dit soort misdaden kunnen blijven begaan?

Vragen en opmerkingen van de leden van de CDA-fractie

De leden van de CDA-fractie maken zich grote zorgen over de situatie in Israël en de Palestijnse gebieden, specifiek de Gazastrook. Deze leden danken de leden van het kabinet voor hun diplomatieke inspanningen. Tevens zijn deze leden verontrust over de doorwerking van het conflict in de Nederlandse samenleving.

De leden van de CDA-fractie betreuren het verlies van ieder onschuldig leven, vooral als het kinderen betreft. Bij deze leden weegt het leven van een onschuldige Palestijn net zo zwaar als het leven van een onschuldige Israëliër. De moordpartij van Hamas in Israël drie weken geleden was gruwelijk, barbaars en onmenselijk. Israël heeft al het recht zich te verdedigen tegen deze terreurorganisatie. Zeker omdat Hamas nog steeds raketten afvuurt richting Israël, een groot aantal Israëliërs gijzelt en ondertussen de eigen Palestijnse bevolking gebruikt als menselijk schild. Israël het recht op zelfverdediging ontzeggen is wat deze leden betreft onjuist en onrechtvaardig. Tegelijkertijd betekent het steun uitspreken voor het recht op zelfverdediging niet dat daarmee alle daden van Israël worden goedgepraat of Israël een carte blanche krijgt. Israël heeft zich te allen tijde te houden aan de kaders gesteld binnen het humanitair oorlogsrecht. De situatie in de Gazastrook is afschuwelijk, er vallen ook daar op dit moment veel onschuldige doden, waaronder kinderen. Ook is er een groot tekort aan water, voedsel, brandstof en medicijnen. De leden van de CDA-fractie maken zich grote zorgen over de humanitaire situatie in de Gazastrook en de onschuldige Palestijnen die geen kant op kunnen.

Zoals aangegeven, vinden de leden van de CDA-fractie dat de strijdende partijen zich te allen tijde hebben te houden aan het internationaal humanitair recht. Deze leden constateren dat er veel conclusies worden getrokken over de proportionaliteit van de oorlogsvoering op basis van onvolledige informatie, informatie die niet of moeilijk te verifiëren valt, nieuwsberichten en beschuldigingen. Zo wordt er onder andere gesproken over een vermeende genocide, etnische zuivering en over grove schendingen van het internationaal oorlogsrecht. De leden van de CDA-fractie hebben moeite met dergelijke framing. Tegelijkertijd zien deze leden dat de Israëlische luchtbombardementen op een zeer dichtbevolkt gebied vele onschuldige slachtoffers maken, omdat Hamas onschuldige burgers en civiele infrastructuur inzet als schild. Deze leden begrijpen dat ziekenhuizen, scholen en huizen hun speciale beschermde status verliezen zodra ervan uit daar militaire activiteiten worden ondernomen, maar het lijkt erop dat Hamas inmiddels vrijwel ieder gebouw gebruikt in de oorlog tegen Israël. Elk gebouw verwordt daarmee een legitiem militair doelwit.

Het aantal onschuldige slachtoffers stijgt daardoor enorm en de schade is immens. De leden van de CDA-fractie vinden dit een ethisch dilemma en zijn benieuwd naar de zienswijze van het kabinet op dit punt. Ook vragen deze leden of en, zo ja, op welke wijze het proportionaliteitsprincipe wordt gemonitord door de internationale gemeenschap.

De leden van de CDA-fractie danken de Minister dat zij, conform motie-Boswijk c.s. (Kamerstuk 21 501-02, nr. 2720) bij de EU heeft gepleit voor het belang van ongehinderde humanitaire toegang voor humanitaire hulp in Gaza, waaronder essentiële goederen zoals water, voedsel, medicijnen en brandstof. Deze leden zijn benieuwd hoeveel humanitaire hulp inmiddels dagelijks via Egypte de grens met Gaza overgaat. Is dit voldoende om iedereen in Gaza van essentiële levensbehoeften te voorzien? En waarom wordt er niet meer hulp de grens overgestuurd? En is er voldoende humanitaire hulp beschikbaar bij de grens met Gaza voor de komende periode? Deze leden lezen ook dat de EU bij Israël pleit voor humanitaire corridors en gevechtspauzes. Is deze boodschap inmiddels overgebracht en hoe wordt hier door Israël gehoor aan gegeven? Worden er inmiddels humanitaire gevechtspauzes ingelast en hoe frequent vinden deze plaats? En is dit ook wat de Verenigde Staten (VS) bepleit?

Daarnaast zijn de leden van de CDA-fractie benieuwd of er nog met Egypte wordt gesproken over de opvang van Palestijnse vluchtelingen. Waarom weigert Egypte de grens te openen voor Palestijnse vluchtelingen? En kan in ieder geval voor Palestijnse kinderen en vrouwen de grens worden geopend, zodat zij in veilig gebied kunnen worden opgevangen? Deze leden lezen dat inmiddels honderden mensen de grens met Egypte zijn gepasseerd. Zitten hier ook Nederlanders bij? Deze leden lezen dat Frankrijk inmiddels een marineschip naar de Gazastrook heeft gestuurd voor medische hulp. Is dit op verzoek van de EU? En op welke wijze kan in EU-verband meer van deze praktische humanitaire en medische hulp worden geboden?

De leden van de CDA-fractie lezen dat Israël de Gazanen heeft verzocht Noord-Gaza te verlaten. Veel Palestijnen zijn terughoudend om te vertrekken, omdat zij bang zijn dat ze misschien niet meer de mogelijkheid krijgen om terug te keren naar huis. Deze leden hechten er belang aan dat Israël erop toeziet dat deze mensen uiteindelijk weer kunnen terugkeren.

De leden van de CDA-fractie zijn benieuwd hoeveel Nederlanders er op dit moment vastzitten in Gaza en weg willen. Staat Nederland in contact met hen en is er overleg met onder andere Egypte en Israël wanneer zij weg kunnen? Deze leden zijn ook benieuwd of er, zodra zij weg kunnen, hulp klaar staat voor hen in Nederland. Deze leden zijn ook benieuwd hoe het staat met de 18-jarige Ofir Engel, de Nederlandse jongen die door Hamas is gegijzeld. Welke diplomatieke acties lopen er om hem vrij te krijgen?

De leden van de CDA-fractie constateren dat er in de EU veel onenigheid bestaat over het Midden-Oostenconflict. De leden van de CDA-fractie hebben met verbazing kennisgenomen van de verdeelde stemwijze van de EU-lidstaten rondom de veelbesproken resolutie van Jordanië in de VN. Hoe kan het dat hier geen EU-lijn is afgesproken? En waarom wordt er geen gezamenlijke EU-resolutie ingediend die de lijn van de EU bekrachtigt? Deze leden zijn ook benieuwd naar de stemverklaring en de redenatie van Nederland omtrent de resolutie van Jordanië. Kan die met de Kamer worden gedeeld? Deze leden zijn tevens benieuwd naar de verschillende definities die worden gehanteerd omtrent dit conflict in de VN, maar ook breder. Zo roept de Jordaanse resolutie op tot een »immediate, durable and sustained humanitarian truce leading to a cessation of hostilities«. Wat omvat de oproep tot een humanitaire

wapenstilstand in de praktijk? Wordt Israël hiermee het recht op zelfverdediging ontzegd?

De leden van de CDA-fractie maken zich grote zorgen over de gespannen situatie in de regio. De VS en Israël hebben inmiddels Iraanse doelen gebombardeerd in Syrië. Ook op de Westoever nemen de spanningen toe en in Noord-Libanon lijkt het erop dat Hezbollah wacht op het juiste moment om toe te slaan. Welke diplomatieke inspanningen vinden er op dit moment plaats om het conflict niet verder te laten escaleren? Israëlische Ngo's en mensenrechtenorganisaties hebben in Ha'aretz hun grote zorgen uitgesproken over het toegenomen kolonistengeweld op de Westoever. Deze leden delen deze zorgen en veroordelen dit geweld van kolonisten tegen onschuldige Palestijnen op de Westelijke Jordanoever. Daarom vragen zij het kabinet om in Europees verband te pleiten voor een hardere stellingname richting Israël over de illegale nederzettingen en het kolonistengeweld op de Westoever, conform de motie-Van Helvert (Kamerstuk 35 300 V, nr. 24).

De leden van de CDA-fractie zijn benieuwd of er inmiddels al in internationaal verband wordt gesproken over de toekomst van de Gazastrook en het Midden-Oostenconflict in den brede. En wat is de Nederlandse inzet hierop? Tevens zijn deze leden benieuwd naar de steun voor Hamas onder de bevolking in de Gazastrook. Valt daar wat zinnigs over te zeggen en vindt daarin een kanteling plaats sinds de gebeurtenissen van 7 oktober jongstleden?

De leden van de CDA-fractie maken zich ook grote zorgen over de doorwerking van het conflict in het Midden-Oosten in de Nederlandse samenleving. De polarisatie en haat lijken toe te nemen. Veel mensen hebben het gevoel te moeten kiezen tussen het leed van de een en het leed van de ander. Ook sommige politieke partijen jagen de polarisatie verder aan voor politiek gewin en de leden van de CDA-fractie betreuren dat ten zeerste. Juist in deze heftige tijd is het onze opdracht om in Nederland voor verbondenheid te kiezen.

De leden van de CDA-fractie zien dat het antisemitisme in Nederland groeit en spreken daar hun afschuw over uit. Joden durven geen keppeltjes meer te dragen, joodse kinderen worden van school gepest, huizen worden met hakenkruizen beklad en er worden afschuwelijke antisemitische leuzen uitgesproken tijdens pro-Palestina demonstraties. Dit mogen we niet accepteren, we mogen niet weggijken. Deze leden willen weten hoe het kabinet hier feller tegenop gaat treden. Het recht op demonstratie is een groot goed, maar zodra er Hamas of ISIS-vlaggen worden getoond en terreur wordt verheerlijkt, moet er worden opgetreden! Deze leden constateren dat dit niet adequaat gebeurt. Zij vragen het kabinet om een streep te trekken en antisemitisme harder aan te pakken om op korte termijn de veiligheid van de joodse gemeenschap in Nederland te garanderen.

Vragen en opmerkingen van de leden van de SP-fractie

De leden van de SP-fractie hebben de volgende vragen en opmerkingen.

De onthouding van de Nederlandse stem voor de VN-resolutie over Gaza van 27 oktober jongstleden is naar het oordeel van de leden van de SP-fractie een enorme gemiste kans. De eenzijdige nadruk op militaire inzet is naar het oordeel van deze leden onverteerbaar. Deelt het kabinet de mening dat de Minister deze resolutie had moeten steunen, net als landen als Frankrijk, België en Spanje?

Steeds meer deskundigen en organisaties stellen dat Israël het internationaal recht schendt en dat sprake is van oorlogsmisdrijven. Kan het kabinet reageren op de uitspraken van strafrechtdeskundige Marieke de Hoon in de uitzending van Nieuwsuur op 29 oktober?¹ Zij stelt dat het opzettelijk belemmeren van humanitaire hulp neerkomt op een oorlogsmisdaad. Daarnaast zegt zij dat waarschuwingen voor bombardementen onvoldoende zijn: "Burgers moeten kunnen weggemen, maar in Gaza kunnen ze nergens heen." Voorts wordt gesteld dat het "collectief straffen en weggemen" van Palestijnen mogelijk een vorm is van etnische zuivering. Is het kabinet bereid om deze aantijgingen nauwkeurig te laten onderzoeken?

In hetzelfde artikel van de NOS komt aanklager Karim Khan van het Internationaal Strafhof aan het woord. Hij spreekt van een schending van het internationaal recht. «Er zouden geen belemmeringen moeten zijn voor het leveren van noodhulp aan kinderen, vrouwen en mannen. Dit zijn onschuldige mensen met rechten.» Deelt het kabinet deze mening? Is de Minister bereid om onderzoek door het Internationaal Strafhof te bepleiten? Zo nee, waarom niet?

Wat is het oordeel van het kabinet over de uitspraken van hoogleraar Marten Zwanenburg over het bombarderen van ziekenhuizen?² Hij stelt dat je dit heel moeilijk kunt rechtvaardigen binnen het internationaal recht: «Een voorwaarde is dat de burgers ergens anders heen moeten kunnen. En dat is in het geval van een ziekenhuis heel moeilijk. Want wat doe je met patiënten die aan de beademing liggen, of aan de dialyse? Verhuizen wordt hun dood.» De leden van de SP-fractie ontvangen graag een reactie.

De uitspraak van de Minister «(.) Nederland [roept] alle partijen op tot terughoudendheid. Verdere burgerslachtoffers moeten voorkomen worden en de cyclus van geweld moet worden doorbroken» is in dit licht veel te zwak, om niet te zeggen hypocriet. De woordkeuze suggereert dat er een conflict aan de gang is tussen twee gelijke partijen, quod non. Erkent de Minister dat de internationale gemeenschap een verantwoordelijkheid heeft om burgers te beschermen tegen grootschalige mensenrechtenschendingen? Hoeveel onschuldige burgers moeten nog sterven voordat een humanitaire interventie onder VN-vlag noodzakelijk wordt? Is de Minister bereid hiertoe op te roepen?

Het kabinet beweert voor de tweestatenoplossing te staan. Naar het oordeel van de leden van de SP-fractie zijn dit loze woorden als ze niet worden ondersteund door daden. Wat gaat het kabinet concreet doen om dit perspectief te bevorderen? De Europese Raad sprak uit de organisatie te steunen van een internationale vredesconferentie op korte termijn. Op welke manier gaat het kabinet dit plan concreet vormgeven?

Vragen en opmerkingen van de leden van de PvdD-fractie

De leden van de PvdD-fractie willen dat het kabinet inzet op de-escalatie en zien een onmiddellijk staakt-het-vuren tussen Israël en Hamas als de enige oplossing. Er moet onmiddellijk een einde komen aan de gewelds-spiraal. De leden van de PvdD-fractie vinden het dan ook schandelijk dat

¹ NOS, 30 oktober 2023, «Collectief straffen en weggemen van Gazanen is mogelijk etnische zuivering» (<https://nos.nl/nieuwsuur/collectie/13959/artikel/2495938-collectief-straffen-en-weggemen-van-gazanen-is-mogelijk-etnische-zuivering>)

² De Volkskrant, 30 oktober 2023, «Bombarderen ziekenhuizen in Gaza is zelfs volgens het oorlogsrecht «heel lastig, zometeen onmogelijk»» (https://www.volkskrant.nl/buitenland/bombarderen-ziekenhuizen-in-gaza-is-zelfs-volgens-het-oorlogsrecht-heel-lastig-zometeen-onmogelijk~b5f3fd9c/?utm_campaign=shared_earned&utm_medium=social&utm_source=whatsapp)

Nederland zich heeft onthouden van het stemmen voor de VN-resolutie die oproept tot bescherming van burgers, een humanitair staakt-het-vuren en onmiddellijke vrijlating van alle gijzelaars. Hoe is dit besluit tot stand gekomen? Waarom heeft Nederland niet voor gestemd met een stemverklaring? Hoe gaat het kabinet zorgen, nu de resolutie is aangenomen, dat deze zo snel mogelijk wordt uitgevoerd?

Er mogen geen burgerslachtoffers vallen, de gegijzelde burgers moeten zo snel mogelijk veilig thuiskomen via de onderhandelingen die al gaande zijn en er moet een constante veilige toestroom van hulpgoederen Gaza in kunnen. Palestijnen en Israëli's verdienen het allebei om in vrede, waardigheid en vrijheid te leven. Erkent de Minister het aantal gemelde slachtoffers (meer dan 8000) dat door het Palestijnse Ministerie van Gezondheid wordt gemeld en dat door NGO's, zoals Human Rights Watch, maar ook door de VN, betrouwbaar wordt geacht? Is de Minister bekend met de inschatting dat twee derde van de slachtoffers vrouwen en kinderen zijn?

Uit onderzoek van Save the Children van vorig jaar bleek dat vier op de vijf kinderen in de Gazastrook na 16 jaar blokkade door Israël leven met depressie, verdriet en angst.³ Kinderen in Israël hebben ook te maken gehad met een toename in geweld, met ernstige gevolgen voor hun geestelijke gezondheid en welzijn. Neemt de Minister de Palestijnse en Israëli's kinderen in acht op het moment dat zij beslissingen maakt ten aanzien van de situatie? Zo ja, op welke manier? Hoe ziet zij de toekomst van Palestijnse en Israëli's kinderen voor zich, op het moment dat het geweld aanhoudt?

Toegang tot kritieke diensten en infrastructuur zoals gezondheidszorg, water en elektriciteit dient in Gaza onmiddellijk te worden hersteld als levensreddende prioriteit. Dat de Minister op «humanitaire pauzes» inzet in plaats van een staakt-het-vuren, is onacceptabel. «Humanitaire pauzes» zijn tijdelijk en kunnen alleen tijdelijk wat verlichting brengen, waarna opnieuw slachtoffers vallen. De humanitaire catastrofe wordt niet opgelost met humanitaire pauzes, aangezien er voor 7 oktober jongstleden al 100 vrachtwagens per dag Gaza binnen gingen. Sinds 7 oktober jongstleden zijn er in totaal ongeveer 220 vrachtwagens binnengekomen. Kan de Minister toelichten wat zij humanitair acht aan humanitaire pauzes? Kan zij tevens toelichten hoe er via pauzes de benodigde 100 vrachtwagens per dag Gaza in kunnen? Op welke manier gaat het kabinet erop aandringen dat Israël een constante toevoer van de benodigde hulp- en levensmiddelen mogelijk maakt? Gaat de Minister zich internationaal expliciet uitspreken voor de bescherming van het Al-Quds-ziekenhuis (en alle andere medische faciliteiten), de hulpverleners en de vele duizenden burgers die er verblijven?

Het mondjesmaat toelaten van levensmiddelen is illegaal volgens het Internationaal Strafhof. Veroordeelt de Minister de blokkade als schending van het internationaal humanitair recht? De Minister dringt aan op toegang van humanitaire hulp, maar wijst de Minister Israël er ook op dat dit een schending is van het internationaal humanitair recht?

Het internationaal humanitair recht (*jus in bello*) is erop gericht om het leed in gewapende conflicten tot een minimum te beperken, met name door alle slachtoffers van gewapende conflicten zoveel mogelijk te

³ Save the Children, «Stop de oorlog tegen kinderen» (<https://www.savethechildren.nl/gaza-israel-conflict>)

beschermen en bij te staan.⁴ Israël voldoet niet aan de plicht om burger-slachtoffers te voorkomen. Burgers kunnen namelijk de Gazastrook niet uit wegens de blokkade en de bombardementen. Marten Zwanenburg, hoogleraar militair recht aan de Universiteit van Amsterdam en de Nederlandse Defensie Academie stelt dat volgens het oorlogsrecht een waarschuwing geen vrijbrief is en het een partij niet ontslaat van de verplichting om burgers te beschermen. Daarbij moet zorg worden gedragen dat de burgerbevolking toegang behoudt tot basislevensbehoefte. Veroordeelt de Minister de manier waarop Israël de Palestijnse burgers niet beschermt?

«Israël straft de Palestijnen collectief. Er is mogelijk sprake van etnische zuivering», zegt universitair docent internationaal strafrecht Marieke de Hoon. Deelt de Minister de mening dat Nederland altijd internationaal de plicht heeft om etnische zuiveringen te voorkomen? Deelt u de mening dat alles op alles gezet moet worden om een etnische zuivering in Gaza te voorkomen? Op welke manier gaat de Minister ingrijpen om te voorkomen dat Israël etnische zuivering pleegt in Gaza?^{5 6}

Gaat de Minister het Internationaal Strafhof steunen in het onderzoek naar de bombardementen door daar bij de Israëlische regering op aan te dringen? Zo ja, hoe? Zo nee, waarom niet?

De leden van de PvdD-fractie vinden het triest en onacceptabel dat discriminatie jegens joden en moslims toeneemt in de samenleving. Gaat de Minister-President zich opstellen als leider en zich vaker publiek uitspreken voor verbinding? Hoe ziet de Minister-President zijn rol als leider van dit land ten aanzien van de toenemende polarisatie?

Vragen en opmerkingen van de leden van de ChristenUnie-fractie

De leden van de ChristenUnie-fractie zijn zeer verontrust over de oorlog in Israël en de Gazastrook. Zij hebben daarover de volgende vragen aan de Minister van Buitenlandse Zaken.

De leden van de ChristenUnie-fractie zijn met name verontrust door de berichten dat Israël humanitair- en oorlogsrecht zou schenden. Kan de Minister aangeven of hier inderdaad gevallen van zijn vastgesteld, door wie en welke regels precies geschonden zijn?

Kan de Minister aangeven of Israël gezien moet worden als «belligerent occupant» in Gaza, in aanmerking genomen dat er sinds 15 augustus 2005 geen «boots on the ground» meer zijn? Klopt het dat Israël niet voldoet aan de criteria van een belligerent occupant in Gaza en daarmee ook niet gehouden is aan de verplichtingen die specifiek hieruit voortvloeien? Wat weet de Minister over de water- en stroomvoorziening aan Gaza? Is de Gazastrook volledig afhankelijk van Israël voor de watervoorziening? Zo niet, voor welk deel wel? Hoe zit dit met de stroomvoorziening? Kan de Minister uiteenzetten hoe vanuit het internationaal humanitair oorlogsrecht het 500 kilometer lange tunnelstelsel, dat zich ook onder gebouwen met een beschermde status zou bevinden, een legitiem militair doel is en in hoeverre een aanval proportioneel en legitiem is? Schendt Hamas het

⁴ Internationaal Comité van het Rode Kruis, 22 januari 2015, «What are jus ad bellum and jus in bello?» (<https://www.icrc.org/en/document/what-are-jus-ad-bellum-and-jus-bello-0%Ef%BB%BF>)

⁵ OHCHR, 14 oktober 2023, «UN expert warns of new instance of mass ethnic cleansing of Palestinians, calls for immediate ceasefire» (<https://www.ohchr.org/en/press-releases/2023/10/un-expert-warns-new-instance-mass-ethnic-cleansing-palestinians-calls>)

⁶ Gazet van Antwerpen, 28 oktober 2023, «Mustafa Barghouti: «Het echte doel van deze oorlog is een etnische zuivering van Gaza»» (https://www.gva.be/cnt/dmf20231028_93030097)

internationaal oorlogsrecht door militaire doelwitten te plaatsen naast, onder of op gebouwen en gebieden waar burgers zich bevinden? Is een aanval op een militair doelwit, waarbij burgerslachtoffers omkomen alsnog legitiem? Welke voorwaarden qua proportionaliteit en militaire noodzaak dienen hiervoor in overweging te worden genomen?

De leden van de ChristenUnie-fractie willen ook weten welke oorlogsrechten nu door Hamas geschonden worden ten aanzien van doelwitten, gegijzelden, hetgeen onderscheid maken tussen burger en militair etc. Is de Minister op de hoogte van het aantal vrachtwagens met humanitaire hulpgoederen die inmiddels doorgelaten zijn? Hoe verlopen de controles? Wat kan de Minister zeggen over de stelling van Amnesty dat er fosforbommen zijn gebruikt in Libanon? In hoeverre heeft de Minister kennis van de juridische overwegingen van de Israëlische regering ten aanzien van de inzet in Gaza en het toetsen van de eigen handelingen aan het internationaal humanitair oorlogsrecht? Indien deze overwegingen gedeeld zijn, kan de Minister aangeven of deze toetsen deugdelijk zijn uitgevoerd? Wat kan de Minister zeggen over de situatie over de gijzelaars? Hoe verloopt het diplomatiek contact met Hamas hierover nu?

De leden van de ChristenUnie-fractie hebben eerder Kamervragen gesteld over de situatie op de Westbank⁷. Kunnen deze antwoorden samen met deze vragen beantwoord worden?

Vragen en opmerkingen van de leden van de BBB-fractie

De leden van de BBB-fractie nemen met toenemende zorg kennis van het naar boven bijgestelde aantal van 240 Israëlische gegijzelden. Dit aantal betreft zowel Israëlische als niet-Israëlische gegijzelden. Al bijna een maand zijn deze personen in gijzeling genomen, en de humanitaire situatie verslechtert voor hen met de dag. Ook de World Health Organisation (WHO) heeft terecht al zorgen geuit over de humanitaire situatie en gezondheid van de tweehonderd mensen die gegijzeld zijn uit Israël, waaronder dertig kinderen.⁸ De wanhoopskreten van familieleden zijn hartverscheurend. De leden van de BBB-fractie vragen de aandacht van het kabinet voor de gegijzelden en vragen de Minister wat Nederland meer kan doen om deze personen zo snel als mogelijk vrij te krijgen.

Nederland heeft de bijdrage voor humanitaire hulp aan Gaza verhoogd met 15 miljoen euro, na eerder al 10 miljoen euro te hebben vrijgemaakt en dat bovenop de 51 miljoen euro komt die Nederland dit jaar voor de Palestijnen heeft uitgetrokken.⁹ Wat is de vordering van deze steun, voor welke Palestijnse organisaties zijn deze gelden bestemd, hoe verloopt de controle dat gelden niet terecht komen ten faveure van Hamas, en verwacht de Minister dat er op korte termijn nog meer verhogingen nodig zullen zijn?

«We zijn getuige van de grootste escalatie van vijandelijkheden in Syrië in vier jaar», zei Paulo Pinheiro dinsdag tijdens de AVVN. «Opnieuw lijkt er totale minachting te heersen voor de levens van burgers.» Hoe ziet de Minister het voor zich om de regionale escalatie in het Midden-Oosten te beheersen?

⁷ Aanhangsel van de Handelingen II, Vergaderjaar 2023–2024, nr. 2023Z18784

⁸ World Health Organisation, 25 oktober 2023, «WHO calls for immediate release, access to, and medical support for hostages taken by Hamas» (<https://www.who.int/news/item/25-10-2023-who-calls-for-immediate-release--access-to--and-medical-support-for-hostages-taken-by-hamas>)

⁹ Rijksoverheid, 27 oktober 2023, «Nederland verhoogt bijdrage voor humanitaire hulp aan Gaza» (<https://www.rijksoverheid.nl/actueel/nieuws/2023/10/27/nederland-verhoogt-bijdrage-voor-humanitaire-hulp-aan-gaza>)

Iran lijkt op de achtergrond het vuur op te stoken in het Midden-Oosten middels als supporter, geldverstrekker en leverancier van wapens aan Hamas. Is de Minister voornemens om maatregelen te treffen tegen Iran, de Islamitische Revolutionaire Garde en de Quds-Force organisatie?

De leden van de BBB-fractie hebben tevens met grote zorgen gekeken naar de beelden uit onder andere Dagestan. Er lijkt wereldwijd een groeiend probleem van antisemitisme te broeien. Deelt de Minister deze mening en wat kan Nederland doen – wellicht op EU-niveau – om deze verontrustende ontwikkeling het hoofd te bieden?

Eerder zijn joodse scholen in Nederland dichtgegaan uit zorgen over de veiligheid van de leerlingen en personeel. In Limburg adviseerde de voorzitter van de joodse gemeenschap om «niet herkenbaar als jood over straat te gaan».¹⁰ Joodse Amsterdammers zijn recentelijk «bespuugd en uitgescholden».¹¹ Deze zaken zijn voor de leden van de BBB-fractie een teken aan de wand voor toenemend antisemitisme in de Nederlandse maatschappij. Deelt de Minister deze mening, hoe verklaart de Minister dit patroon, en wat kan Nederland nog meer doen om joodse gemeenschappen in Nederland een veiliger gevoel te geven?

Oud-diplomaat Henry Kissinger wijst in het kader van steunbetuigingen in Duitsland voor Hamas naar «massa-immigratie» als een «ernstige fout».¹² Hoe reflecteert de Minister op de analyse van Henry Kissinger? In Duitsland moet een nieuwe wetwijziging ervoor zorgen dat immigranten die antisemitisch gedrag vertonen, niet langer aanspraak kunnen maken op een Duits paspoort.¹³ Ziet de Minister ook mogelijkheden voor de invoering van zo'n wetwijziging (met spoed) in Nederland?

Vragen en opmerkingen van de leden van de SGP-fractie

De leden van de SGP-fractie volgen met belangstelling en zorgen de ontwikkelingen in Israël en de Palestijnse gebieden en hebben de volgende vragen aan het kabinet: Acht de regering de recent aangenomen resolutie in de AVVN gebalanceerd, zo vragen de leden van de SGP-fractie.¹⁴ Wordt in de resolutie bijvoorbeeld voldoende erkend dat het initiatief van agressie, gezien de terreurgolf op 7 oktober, nadrukkelijk vanuit de Gazastrook kwam? Heeft het kabinet bij het stemgedrag inzake de voorgenoemde VN-resolutie rekening gehouden met de motie van de leden van der Staaij, Segers en de Roon (Kamerstuk 21 501, nr 2374)? Zo ja, hoe? Kan de Minister toelichten waarom niet gekozen is voor een tegenstem, in het licht van de voorgenoemde motie en van het recht van Israël om zichzelf te verdedigen en beschermen?

¹⁰ Limburg, 25 oktober 2023, «Zorgen bij Joodse gemeenschap» (<https://11.nl/zorgen-bij-joodse-gemeenschap-178930/>)

¹¹ Parool, 28 oktober 2023, «Joodse Amsterdammers bespuugd en uitgescholden: «Iedereen is voorzichtiger, sommigen dragen geen keppeltje meer»» (<https://www.parool.nl/amsterdam/joodse-amsterdammers-bespuugd-en-uitgescholden-iedereen-is-voorzichtiger-sommigen-dragen-geen-keppeltje-meer~b2fade7ed/>)

¹² Politico, 11 oktober 2023. «Henry Kissinger on Hamas attacks fallout: Germany let in too many foreigners» (<https://www.politico.eu/article/henry-kissinger-germany-let-in-way-too-many-foreigners/>)

¹³ Telegraaf, 30 oktober 2023, «Immigrant krijgt geen Duits paspoort bij antisemitisme» (<https://www.telegraaf.nl/nieuws/384677660/immigrant-krijgt-geen-duits-paspoort-bij-antisemitisme>)

¹⁴ Verenigde Naties (VN), 27 oktober 2023, «General Assembly Adopts Resolution Calling for Immediate, Sustained Humanitarian Truce Leading to Cessation of Hostilities between Israel, Hamas» (<https://press.un.org/en/2023/ga12548.doc.htm>)

De leden van de SGP-fractie vragen het kabinet ook of er contact is geweest met de Nederlandse vertegenwoordiging over deze resolutie voor het stemmen. Hoe is het afstemmen verlopen?

Kunnen de leden van de SGP-fractie erop vertrouwen dat bij besluitvorming over alle toekomstige VN-resoluties inzake Israël, nadrukkelijk de voorgenoemde motie-Van der Staaij wordt meegenomen? Wilt u zich ook in EU-verband hard blijven maken voor een eerlijke en rechtvaardige behandeling van Israël? Kan de Minister de Kamer een update geven over de stand van zaken rond de gegijzelden in het algemeen en in het bijzonder de gegijzelde Nederlander, voor zover mogelijk met inachtneming van alle gevoeligheden rond gegijzelden, zo vragen de leden van de SGP-fractie.

De leden van de SGP-fractie zijn ook benieuwd of er wordt gewerkt aan toegang tot de gegijzelden voor het Rode Kruis en hulpinstanties. Zijn hiertoe mogelijkheden om iets van de onzekerheid weg te nemen bij familieleden van gegijzelden? Wat wordt er momenteel diplomatiek ondernomen om een escalatie naar een tweede front voor Israël of met meer actoren in het Midden-Oosten te voorkomen, zo vragen de leden van de SGP-fractie?

Kan de Minister ook op korte termijn ingaan op de schriftelijke vragen van het lid Stoffer inzake de ambtenarenbrief over de oorlog tussen Hamas en Israël?¹⁵

Vragen en opmerkingen van de leden van de DENK-fractie

De leden van de DENK-fractie hebben met verbijstering en afschuw kennisgenomen van het stemgedrag van de regering tijdens de AVVN op 27 oktober 2023. Deze leden hebben daarover een aantal opmerkingen en vragen.

Wanneer heeft het kabinet voor het eerst kennisgenomen van de resolutie? Waarom is de Kamer niet betrokken bij het voorgenomen stemgedrag in de AVVN? Hoe kan het dat het demissionaire kabinet de Kamer op deze manier heeft gepasseerd?

Na de stemmingen gaf Minister-President Rutte aan dat Nederland tegen heeft gestemd, omdat er volgens hem fundamentele punten ontbraken in de resolutie. Zo zou volgens hem het geweld richting de Israëlische burgers niet veroordeeld worden, was er geen oproep om gijzelaars vrij te laten, en werd er gepleit voor een staakt-het-vuren waar het kabinet tegen is. Naar aanleiding van deze kritiek is de resolutie toentertijd aangepast. Klopt het dat onder andere naar aanleiding van de kritiek van het Nederlandse kabinet de resolutie is aangepast? Waarom besloot Nederland zich na deze wijzigingen toch te onthouden van stemming?

Hoe is het mogelijk dat er op de Europese Top een gezamenlijk standpunt is ingenomen, maar dezelfde lidstaten verdeeld stemmen op de AVVN? Waarom steunt het kabinet geen staakt-het-vuren»? Hoeveel doden en gewonden moeten er nog vallen voor het kabinet een staakt-het-vuren steunt? Het kabinet heeft bij monde van de Minister-President aangegeven dat het geen staakt-het-vuren zou willen, omdat dat in strijd zou zijn met het recht op zelfverdediging van Israël. Deelt het kabinet de mening dat wat de Israëlische regering doet, namelijk het blokkeren van Gaza, het bombarderen van ziekenhuizen, het bombarderen van een vluchtelingenkamp, het maken van duizenden burgerslachtoffers, en het demoni-

¹⁵ Aanhangsel van de Handelingen II, vergaderjaar 2023–2024, nr. 2023Z18329

seren van Palestijnen geen zelfverdediging is, maar brute en criminele vergelding? Is het kabinet bereid de oorlogsmisdaden van de Israëlische regering te veroordelen en de Israëlische regering op te roepen te stoppen met het geweld?

Wat vindt het kabinet van het feit dat volgens bronnen de Israëlische premier Netanyahu lobbyde bij de EU om Egypte onder druk te zetten om vluchtelingen uit Gaza op te nemen? Is dit bij het bezoek van Minister-President Rutte ter sprake gekomen? Zo nee, kan het kabinet aangeven wat het vindt van dit plan? Onlangs werden kinderen geconfronteerd met Israëlische propagandavideo's die te zien waren in kinderspelletjes. De video's bevatten oorlogspropaganda. Wat doet Nederland om dat in de toekomst te voorkomen en uit te bannen? Valt het niet onder het internationale verbod inzake oorlogspropaganda bij art. 20 lid 1 van het Internationaal verdrag inzake burgerrechten en politieke rechten (BUPO-verdrag)? Waarom heeft Nederland ooit een algemeen voorbehoud bij art. 20 lid 1 BUPO-verdrag gemaakt? Kan de Minister nader specificeren waarom dit voorbehoud in 2010 is vernieuwd? Wordt het gezien de huidige context niet tijd dat Nederland het internationale verbod op oorlogspropaganda gaat erkennen? Zo nee, waarom niet?

De online censuur op platformen als Instagram, Facebook en TikTok neemt toe. De consequentie is dat de informatievoorziening en journalistieke waarheidsvinding worden belemmerd. Wat vindt het kabinet van de schimmige manier waarop sociale media het bereik van vooral pro-Palestijnse berichten beperken door middel van shadow banning? Wat kan het Nederlandse kabinet doen om ervoor te zorgen dat Amerikaanse techbedrijven geen censuur meer toepassen?

Een week na de Hamas-aanval publiceerde het Israëlische Ministerie van Inlichtingen een geheim document van tien pagina's waarin de verdrijving van de Palestijnse bevolking van Gaza naar het noorden van de Sinai, in Egypte, werd uiteengezet. Het Israëlische Ministerie van Inlichtingen suggereert op 13 oktober 2023 in een adviesdocument dat de gedwongen verplaatsing van Gaza-burgers naar Egypte «positieve en strategische resultaten op lange termijn zou opleveren». De leden van de DENK-fractie vragen het kabinet om een oordeel over dit adviesdocument en verzoeken het kabinet tevens om de echtheid van dit document te verifiëren.

Het adviesdocument voorziet een proces in drie fasen, waaronder de oprichting van tentensteden in de Sinai en het openen van een humanitaire corridor, gevolgd door de bouw van steden in het noorden van de Sinai waaruit geen terugkeer meer mogelijk is. De leden van de DENK-fractie vragen het kabinet om een oordeel over dit adviesdocument. Is het kabinet van mening dat dit actieplan neerkomt op etnische zuivering? Zo nee, waarom niet?

Terwijl de Israëlische strijdkrachten hun aanvallen op de bezette Gazastrook blijven intensiveren, documenteerde Amnesty International onwettige Israëlische aanvallen, zoals willekeurige aanvallen die op grote schaal burgerslachtoffers veroorzaakten en als oorlogsmisdrijven moeten worden onderzocht. Zo vond Amnesty International vernietigend bewijs van oorlogsmisdrijven door Israël. Hele families in Gaza werden gedood. Wat vindt het kabinet van het schrikbarende bewijs van Amnesty International over oorlogsmisdaden gepleegd door Israël? Wat is het oordeel van het kabinet hierover?

De onophoudelijke bombardementen op Gaza treffen mensen die toch al te maken hebben met een ernstige humanitaire crisis. Na 16 jaar onder de illegale blokkade van Israël te hebben geleefd, is de gezondheidzorg in

Gaza al bijna geruïneerd en ligt de economie plat. Ziekenhuizen storten in, ze kunnen het grote aantal gewonden niet aan en hebben een groot tekort aan levensreddende medicijnen en apparatuur. Deelt het kabinet de mening dat er een einde moet komen aan de totale blokkade door Israël, die de inwoners van Gaza afsnijdt van voedsel, water, elektriciteit en brandstof? Deelt het kabinet tevens de mening van Amnesty International, dat de langdurige blokkade van Gaza een oorlogsmisdrijf is en een collectieve bestraffing van de burgerbevolking van Gaza? Zo nee, waarom niet?

Door de massale mobilisatie van Israël zijn er maar liefst 360.000 reservisten opgeroepen. De Nederlandse krijgsmacht hanteert strenge regels over de toetreding tot de krijgsmacht van een vreemde staat. Is dit ook van toepassing voor de mensen die tijdelijk tot het Israëlische leger toetreden? Hoeveel Nederlandse onderdanen telt het Israëlische leger? Hoeveel daarvan zijn er nu actief en hoeveel zijn er recentelijk opgeroepen en afgereisd?

Deelt het kabinet de mening dat er sprake is van oorlogsmisdaden aan de kant van Israël? Zo nee, hoe kwalificeert het kabinet dan de ongerichte aanvallen op burgerdoelen, moskeeën, ziekenhuizen en scholen? Deelt de Minister de mening dat de Gazastrook door de onophoudelijke blokkade door de Israëlische regering tot een openluchtgevangenis is gemaakt?

Hulporganisaties geven aan dat er zonder een staakt-het-vuren niet of nauwelijks noodhulp kan plaatsvinden. Directeur Michiel Servaes van hulporganisatie Oxfam Novib kaart aan dat organisaties niet veilig en op schaal hulp kunnen leveren als de bommen neervallen. Deelt het kabinet deze mening? Zo ja, hoe gaat de Minister bevorderen dat er een staakt het vuren komt? Zo nee, waarom niet?

Nederlandse hulporganisaties die actief zijn in de Gazastrook eisen dat het kabinet zich alsnog uitsprekt voor een humanitair staakt-het-vuren. Aanstaande vrijdag hebben zij een gesprek met demissionair premier Rutte hierover. Als dit zonder resultaat blijft, dreigen de organisaties geld van de overheid voor Gaza niet langer aan te nemen. Wat gaat het kabinet doen om dit te voorkomen?

Kolonisten op de bezette Westelijke Jordanoever grijpen volgens mensenrechtenorganisaties hun kans nu de ogen van de wereld gericht zijn op de oorlog in Gaza. Gewapende kolonisten en Israëlische militairen vallen bewoners aan in hun huizen, op straat en in hun olijfgaarden. Zo zijn er volgens de VN sinds 7 oktober 2023 meer dan 121 Palestijnen gedood op de Westelijke Jordanoever. De Palestijnen op de West Bank worden tevens aangevallen, vernederd, raken gewond en hun huizen worden in brand gestoken. Tot op heden zijn er al minimaal 13 gemeenschappen verdreven. Wat vindt het kabinet van dit onophoudend geweld door kolonisten die vaak worden vergezeld door militairen die hen beschermen? Deelt het kabinet de mening dat dit verschrikkelijke misdaden zijn? Zo nee, waarom niet?

Volgens de Europese woordvoerder voor Israël/De Palestijnse gebieden heeft de opkomst van kolonistenterrorisme op de Westelijke Jordanoever ertoe geleid dat er zeer grote aantallen burgerslachtoffers zijn gevallen en dat Palestijnse gemeenschappen uit hun huizen zijn verdreven. Deelt de Minister de mening van de Europese woordvoerder dat het geweld van de kolonisten moet worden gezien als terrorisme? Zo nee, waarom niet?

Het grootste vluchtelingenkamp in de Gazastrook, genaamd Jabalia, is sinds 7 oktober 2023 herhaaldelijk aangevallen. Het Israëlische leger heeft het kamp sinds het begin van de oorlog onder meer aangevallen op 9, 12,

19, 22, 31 oktober en 1 november 2023, waarbij honderden mensen omkwamen en gewond raakten. Volgens de VN verblijven er ongeveer 116.000 geregistreerde vluchtelingen in het kamp. Deelt het kabinet de mening dat de aanvallen op het grootste vluchtelingenkamp gruwelijke oorlogsmisdaden zijn tegen onschuldige burgers, kinderen en vrouwen? Zo nee, waarom niet?

Volgens de VN is er al duidelijk bewijs dat er mogelijke misdaden zijn gepleegd door het Israëliëse leger sinds 7 oktober 2023. De VN verzamelt tevens bewijs voor mogelijke vervolgingen. Is het kabinet bereid om, net zoals in het geval van Oekraïne, een speciaal tribunaal te huisvesten voor Israël om oorlogsmisdadigers uit het Israëliëse leger, alsmede premier Netanyahu te berechten? Zo nee, waarom niet?

Het Internationaal Gerechtshof begint op 19 februari 2024 met een zaak tegen Israël met betrekking tot de juridische gevolgen die voortvloeien uit het beleid en de praktijken van Israël in de bezette Palestijnse gebieden, inclusief Oost-Jeruzalem. Is Nederland van plan om mee te doen aan de Oral Proceedings bij het Internationaal Gerechtshof in het kader van de Advisory Opinion, met oog op de waarde die Nederland hecht aan de bevordering van de internationale rechtsorde? Zo nee, waarom niet?

Vragen en opmerkingen van de leden van de Volt-fractie

De leden van de Volt-fractie hebben met afschuw en verdriet gekeken naar het geweld dat zich de afgelopen dagen en weken heeft afgespeeld en de onschuldige mensen die hiervan de dupe zijn geworden, Palestijns of Israëliësch. Zij betuigen hun medeleven aan alle slachtoffers en nabestaanden van dit conflict en benadrukken dat Israëliërs en Palestijnen het absolute recht hebben om in vrede en veiligheid te leven. De voornoemde leden roepen daarom het kabinet op zich uit te spreken voor een staakt-het-vuren aan beide kanten en zich daar ook internationaal voor in te zetten. De-escalatie is de enige route tot het voorkomen van meer geweld en collectief leed.

In dat kader kunnen de leden van de Volt-fractie het ook niet begrijpen dat Nederland zich onthouden heeft van stemmen over de VN-resolutie afgelopen weekend en aanvankelijk zelfs van plan was tegen de resolutie te stemmen, temeer omdat deze resolutie opriep tot een onmiddellijke humanitaire wapenstilstand en toegang voor hulpdiensten en middelen voor burgers die vastzitten in de enclave. Deze leden delen het statement van de Franse ambassadeur Nicolas de Rivière, dat «niets het lijden van burgers kan rechtvaardigen». Kan de Minister op deze uitspraak reflecteren? Deelt de Minister deze uitspraak? Erkent de Minister dat een humanitaire wapenstilstand een groeiend aantal burgerslachtoffers kan voorkomen? Erkent de Minister dat door dit niet te steunen, onschuldige burgers toegang tot humanitaire hulp kan worden ontzegd?

De leden van de Volt-fractie maken zich ook grote zorgen over de gezondheid en veiligheid van de gijzelaars. Het is verschrikkelijk dat zij nog steeds niet zijn vrijgelaten. Op welke manier spant het kabinet zich in om te zorgen dat mensen van het Rode Kruis toegang krijgen tot de gijzelaars? Welke diplomatieke inspanningen verricht het kabinet om via landen als Qatar, gijzelaars vrij te krijgen? Op welke manier wordt er druk op Qatar uitgeoefend om de politieke leiding van Hamas uit te leveren?

De Minister-President gaf aan dat een humanitaire pauze of een staakt-het-vuren een existentieel risico zou vormen voor Israël, omdat het ruimte biedt aan Hamas voor hergroepering. De leden van de Volt-fractie vragen de Minister daarom om uiteen te zetten welke andere opties er zijn om

ervoor te zorgen dat Hamas die kans niet krijgt, zonder dat daarbij onschuldige burgers slachtoffer worden, zoals diplomatieke inspanningen voor de-escalatie en het instellen van een VN-vredesmissie. En hoe wordt er op de lange termijn toegewerkt naar een vredesconferentie?

De leden van de Volt-fractie zien dat de Minister-President in zijn uitspraken zich beroept op het recht van Israël om zichzelf te verdedigen tegen Hamas binnen de grenzen van het internationaal oorlogsrecht. De voornoemde leden delen deze mening, maar constateren ook dat Israël zich op dit moment niet houdt aan het internationaal oorlogsrecht, specifiek het humanitair oorlogsrecht. Dit verplicht partijen onder andere om burgers te allen tijde te behoeden voor de gevolgen van militaire operaties en onderscheid te maken tussen burgers en militaire doelen. Aanvallen op ziekenhuizen, het Jabalia vluchtelingenkamp en de vele burgerdoden wijzen erop dat Israël zich hier niet aan houdt. Deze leden ontvangen graag een reactie hierop. Zij vragen de Minister daarom welke stappen Nederland, bilateraal, dan wel in Europees of internationaal verband, zal nemen om ervoor te zorgen dat Israël zich houdt aan het humanitair oorlogsrecht. Ook krijgen de leden van de Volt-fractie signalen, onder andere via Amnesty, dat Israël witte fosfor inzet in het zuiden van Libanon. Hoe kijkt het kabinet naar de ontwikkelingen in de westelijke-Jordaanoever? Deze leden ontvangen graag een reactie hierop.

Daarnaast vragen de leden van de Volt-fractie aandacht voor de humanitaire catastrofe die zich op dit moment in het gebied afspeelt en nog jaren zal aanhouden. Het Rode Kruis geeft aan dat duizenden gezinnen in geïmproviseerde schuilplaatsen of de open lucht slapen met weinig voedsel of water. Essentiële infrastructuur, zoals water en elektriciteit is vernietigd en zijn grotendeels afgesloten, huizen verwoest en de ziekenhuizen die nog overeind staan hebben niet voldoende voorwaarden of schoon water om gewonden te kunnen blijven verzorgen. Bovendien is er sinds vanochtend geen internet en telefoonverkeer meer mogelijk met Gaza, waardoor contact vanuit internationale hulporganisaties met de lokale partijen verbroken is. De leden van de Volt-fractie roepen daarom het kabinet op om samen met andere landen op te roepen tot een onmiddellijk humanitair staakt-het-vuren, waarbij essentiële infrastructuur wordt hersteld, zieken en gewonden worden verzorgd en geholpen en onschuldige burgers de tijd krijgen om naar een veilige plek gebracht te worden zonder angst voor aanvallen. Kan de Minister aangeven hoe Nederland zich hiervoor inzet? En welke stappen gaat Nederland ondernemen om ervoor te zorgen dat humanitaire hulp op grote schaal mogelijk wordt in Gaza? Welke diplomatieke acties neemt Nederland om ervoor te zorgen dat hulpgoederen in Gaza terecht komen?

Verder merken de leden van de Volt-fractie op dat humanitaire hulpverleners ook slachtoffer worden van de aanvallen en hun werk met gevaar voor eigen leven uitvoeren, net als journalisten. Het Rode Kruis vraagt daarom aandacht voor collega's en vrijwilligers in het Al-Quds ziekenhuis dat gerund wordt door de Palestijnse Rode Halve Maan. Voor Al-Quds heeft Israël het bevel tot evacuatie gegeven, maar door de vele patiënten in kritieke conditie is dit onmogelijk. Bovendien hebben ook 12.000 burgers hun toevlucht gezocht tot het ziekenhuis. Hoe gaat de Minister zich ervoor inzetten dat deze mensen en het ziekenhuis beschermd worden? Welke stappen gaat de Minister zetten om zieken en gewonden, alsook hulpverleningspersoneel bescherming te bieden? Kan de Minister toezeggen zich internationaal expliciet uit te spreken voor de bescherming van het Al-Quds-ziekenhuis (en alle ander medische faciliteiten), de hulpverleners, journalisten en onschuldige burgers?

Bovendien lezen de leden van de Volt-fractie in de Financial Times dat de premier van Israël Netanyahu bij Europese leiders aangedrongen heeft om Egypte onder druk te zetten om vluchtelingen uit Gaza op te vangen. Vanochtend liet Egypte de eerste vluchtelingen uit Gaza toe. Het gaat om ongeveer 81 gewonden. De internationale gemeenschap is in gesprek in Egypte over het toelaten van buitenlandse staatsburgers, alsook Palestijnse vluchtelingen. Deze leden merken op dat het belangrijk is dat mensen uit Gaza een veilig heenkomen vinden, maar maken zich ook zorgen om het toekomstperspectief van de Palestijnen. Welke stappen neemt de internationale gemeenschap, inclusief Nederland, om ervoor te zorgen dat zij niet van hun grondgebied verjaagd worden?

Vragen en opmerkingen van de leden van de Groep van Haga

De brute aanval van Hamas op Israël was een vreselijke terreurdaad van een terroristische organisatie. Deze aanval veroordelen de leden van de Groep-Van Haga.

Er is nooit een excuus voor dergelijk buitenproportioneel geweld en voor het binnenvallen van een soevereine staat. Terrorisme, in welke vorm en door wie dan ook, moet altijd veroordeeld worden. Een land heeft het recht om zich daartegen te verdedigen. Echter, betekent dat niet dat terreur en geweld bestreden mogen worden met nog meer buitenproportioneel geweld en inhumane maatregelen tegen onschuldige burgers. Hamas moet keihard bestreden worden. Maar steun voor het «recht op zelfverdediging» betekent voor de leden van de Groep-Van Haga niet «steun voor het bombarderen van de Gazastrook en het verdrijven en doden van de Palestijnse burgers», die net zo goed slachtoffer zijn van Hamas en dit conflict helemaal niet willen.

Schendingen van het humanitair en het oorlogsrecht zijn net zo ontoelaatbaar als terroristische aanvallen. De gruwelijkheden in Gaza en het onbeschrijflijke leed van de Palestijnse bevolking raakt de leden van de Groep-Van Haga diep. De acties van Hamas zijn niet in het belang van het Palestijnse volk. Deze leden zijn altijd voor vrede en wijzen erop dat het in welk oorlogsconflict dan ook altijd de onschuldige burgers zijn die het slachtoffer worden. Burgers die niet kiezen voor oorlog en geweld, maar die slechts in vrede en vrijheid hun levens willen leiden. Daar hebben zij alle recht toe en dat recht moet altijd en overal voorop staan.

De leden van de Groep-Van Haga benadrukken de complexiteit van de geschiedenis die aan dit afgrijselijke conflict voorafgaat en roepen op tot het zo snel mogelijk starten van diplomatieke acties om tot een staakt-het-vuren en het werken naar vrede te komen. Zowel de Israëli's als de Palestijnen hebben recht op een vreedzame en soevereine staat en een veilig en vrij leven. Het bloedvergieten moet stoppen en de internationale gemeenschap moet zich daar verenigd en onverminderd voor inzetten.

Vragen en opmerkingen van het lid van de BIJ1-fractie

Het lid van de BIJ1-fractie maakt zich elke dag meer zorgen over de huidige situatie in Gaza. Zij betreurt de keuze van de Minister om zich niet in te zetten voor een staakt-het-vuren. Het lid heeft een aantal vragen opgesteld met betrekking tot dit besluit en de algemene opstelling van de Nederlandse regering met betrekking tot de situatie in Israël en Gaza.

Bij hoeveel burgerslachtoffers is de Minister bereid wél op te roepen tot een staakt-het-vuren, of zit daar wat betreft de Minister geen limiet aan? Waarom heeft de Nederlandse vertegenwoordiger bij de VN een andere stemverklaring gegeven dan die door de Minister en premier Rutte naar

buiten is gebracht, namelijk het ontbreken van een bezwaar tegen een staakt-het-vuren? Is dit omdat Nederland naar de internationale gemeenschap een andere boodschap wil afgeven dan naar het Nederlandse publiek?¹⁶ ¹⁷ Waarom negeert Nederland de waarschuwingen van VN-organisaties en alle humanitaire organisaties dat een staakt-het-vuren een absolute noodzaak is om humanitaire hulp te kunnen verlenen? Hoe staat het met de plannen om noodhulp te brengen naar Gaza via de zee, nu er nog steeds amper hulp binnenkomt via de Rafah-grensovergang? Wordt er hiervoor ook op toestemming van Israël gewacht?¹⁸ Wat is de reden dat er nog steeds maar zéér beperkte hulp via Rafah binnenkomt?

Is de Minister bekend met de beleidsopties die door het Israëlische Ministerie van Inlichtingen aan de Israëlische regering zijn voorgelegd, en waarvan de authenticiteit is bevestigd, waarbij de volledige deportatie van de bevolking van Gaza naar Egypte wordt geadviseerd?¹⁹ Hoe beziet de Minister in het licht van dit beleidsadvies de internationaalrechtelijke verplichting van derde landen zoals Nederland tot het voorkomen van oorlogsmisdaden en misdaden tegen de menselijkheid? Wat doet Nederland nu concreet, om deze misdaden te voorkomen? Heeft premier Netanyahu in gesprekken er ook bij Nederland op aangedrongen dat er druk gezet moet worden op Egypte om Palestijnen die worden verdreven uit Gaza toe te laten, zodat dit plan uitgevoerd kan worden?²⁰ Is de verdrijving van (een deel van) de bevolking van Gaza naar de Sinai in Egypte een voor Nederland acceptabele uitkomst van de oorlog in Gaza? Zo nee, wat gaat de Minister er tegen doen om dit te voorkomen? Is het afsluiten van water, voedsel, elektriciteit en internet door Israël van de Gazastrook een oorlogsmisdrijf? Zo nee, waarom niet? Is de gedwongen evacuatie van meer dan 1 miljoen mensen uit Noord-Gaza een oorlogsmisdaad?²¹ Zo nee, waarom niet? Is het gebruik van witte fosfor, zoals Israël nu heeft gedaan zowel in Libanon als in Gaza, een oorlogsmisdaad? Zo nee, waarom niet? Is de Minister op de hoogte van de ongekende schaal van menselijk leed, waarbij inmiddels 1 op de 265 Palestijnen in Gaza is gedood? Heeft de Minister een beeld van de lange termijn gevolgen op een reeds zwaar getraumatiseerde bevolking, waar 80 procent van de kinderen al voor deze oorlog leed aan depressie en angstgevoelens?²² Klopt het dat Israël financiering van Hamas door Qatar in het verleden impliciet dan wel expliciet heeft toegestaan en zelfs heeft gefaciliteerd, met het oog op het in standhouden van de scheiding tussen Gaza en de Westelijke Jordaanoever om daarmee een Palestijnse Staat te voorkomen?²³ Hoe beziet Nederland de Israëlische strategie van het ondermijnen van de Palestijnse Autoriteit (PA), zoals nu ook weer met het

¹⁶ NRC, 31 oktober 2023, «Hoe de VN-resolutie over Gaza het kabinet verdeelt» (<https://www.nrc.nl/nieuws/2023/10/31/hoe-vn-resolutie-het-kabinet-verdeelt-a4179273>)

¹⁷ X, 28 oktober 2023, Ercan Büyükcifçi (<https://x.com/ErcanBuyukcifici/status/1718030716728979749?s=20>)

¹⁸ Financial Times, 31 oktober 2023, «France and Netherlands draw up plans to ship aid to Gaza» (<https://www.ft.com/content/cb102ad1-8789-4a92-80f2-fa2852893c4f>)

¹⁹ +972 Magazine, 30 oktober 2023, «Expel all Palestinians from Gaza, recommends Israeli gov't ministry» (<https://www.972mag.com/intelligence-ministry-gaza-population-transfer/>)

²⁰ Financial Times, 30 oktober 2023, «Israel's Netanyahu lobbied EU to pressure Egypt into accepting Gaza refugees» (<https://www.ft.com/content/75971d8b-e2fd-4275-8747-0bd443673483>)

²¹ OCHA, 30 oktober 2023, «Hostilities in the Gaza Strip and Israel – reported impact | Day 24» (<https://www.ochaopt.org/content/hostilities-gaza-strip-and-israel-reported-impact-day-24>)

²² Save the Children, 13 september 2023, «GAZA: 16-YEAR BLOCKADE LEAVES TWO CHILDREN A DAY UNABLE TO ACCESS MEDICAL TREATMENT» (<https://www.savethechildren.org.uk/news/media-centre/press-releases/two-children-a-day-unable-to-access-medical-treatment#:~:text=%E2%80%9CThe%2016%2Dyear%20blockade%20is,things%20we%20associate%20with%20childhood>)

²³ NOS, 26 oktober 2023, «Palestijnse Minister: Israël voert een «onmenselijke wraakoorlog» tegen Gaza» (<https://nos.nl/nieuwsuur/collectie/13959/artikel/2495475-palestijnse-minister-israel-voert-een-onmenselijke-wraakoorlog-tegen-gaza>)

niet uitkeren van belastinggeld dat het verschuldigd is aan de PA?²⁴ Wat zegt dit volgens de Minister over de intenties van Israël om tot een tweestatenoplossing te komen? Wat zegt het Israëlische kolonisatiebeleid op de Westelijke Jordaanoever van de afgelopen 30 jaar na het tekenen van de Oslo-akkoorden over de intenties van Israël met betrekking tot de tweestatenoplossing? Hoe verhouden de uitspraken van de Minister-President over «onvoorwaardelijke» steun aan Israël zich tot de uitspraak dat Israël zich aan het internationaal recht dient te houden? Is het onvoorwaardelijk, of onder de voorwaarden die het internationaal recht stelt? Steunt Nederland Israël ook bij de kolonisatie van de illegaal bezette Westelijke Jordaanoever? Zo nee, wat doet Nederland eraan om deze kolonisatie terug te draaien, nu vaststaat dat het uitspreken van veroordelingen de afgelopen 30 jaar niet heeft gewerkt? Wat vindt de Minister van het feit dat Israël geen VN-vertegenwoordigers het land binnen laat, en dus ook voorkomt dat ze naar de Palestijnse gebieden, waaronder Gaza, kunnen? Voor wat betreft de mensen met internationale paspoorten die Gaza proberen te verlaten, zitten daar Nederlanders bij? Zo ja, hoeveel? Zitten er Nederlanders bij de eerste groep die Gaza kan verlaten? Zo nee, waarom niet? Welke nationaliteiten zitten daar wel bij?

Wat is de Nederlandse positie ten aanzien van het gemelde aantal doden door het Palestijnse Ministerie van Gezondheid? Is de Minister het eens met de VN en hulporganisaties dat deze cijfers altijd betrouwbaar zijn gebleken, en ook nu overeenkomen met de schaal van verwoesting die we zien in Gaza? Is Nederland bereid tot het sturen van een forensisch onderzoeksteam naar Gaza en Israël indien het Internationaal Strafhof daarom vraagt, om bewijs te verzamelen voor mogelijk gepleegde oorlogsmisdaden, zoals Nederland dat nu voor de vierde keer in Oekraïne doet? Hoe gaat Nederland eraan bijdragen dat de straffeloosheid die nu heerst voor alle partijen in Israël en Palestina wordt doorbroken? Waarom heeft Nederland geen «written statement» ingediend bij het Internationaal Gerechtshof in Den Haag in het verzoek voor een «advisory opinion» inzake de legaliteit van de bezetting van Palestina? Klopt het dat Nederland dit voor andere advisory opinions altijd wel heeft gedaan?

Gezien het herhaalde standpunt van de Minister dat Israël het «recht op zelfverdediging» heeft, impliceert de Minister hiermee erkenning van een Palestijnse Staat, aangezien het recht op zelfverdediging alleen in de context tussen Staten gebruikt kan worden, en niet in de context van bezetting? Zo nee, waarom niet?²⁵ Is het voor de Minister acceptabel dat het beginselprogramma van de regering Netanyahu dat spreekt over exclusieve joodse soevereiniteit «in all parts of the Land of Israel – in the Galilee, the Negev, the Golan and Judea and Samaria»?²⁶ Is het voor de Minister acceptabel dat premier Netanyahu tijdens de AVVN een landkaart toonde waarin het gehele gebied «tussen de rivier en de zee» als Israël wordt bestempeld en Palestina weggevaagd is?²⁷ Is de Minister bekend met het feit dat vanaf 7 oktober jongstleden het geweld tegen Palestijnen op de Westelijke Jordaanoever nog verder is opgeblaaid en dat tussen

²⁴ The Jerusalem Post, 30 oktober 2023, «Smotrich freezes funds for PA, Minister moves money to Arab towns» (<https://www.jpost.com/breaking-news/article-770802>)

²⁵ NRC, 16 oktober 2023, «Israël wil een ander regime in Gaza, maar dat gaat te ver want tast het zelfbeschikkingsrecht van Palestina aan» (<https://www.nrc.nl/nieuws/2023/10/16/israel-wil-een-ander-regime-in-gaza-maar-dat-gaat-te-verwant-tast-het-zelfbeschikkingsrecht-van-palestina-aan-a4177410>)

²⁶ The Times of Israel, 28 december 2022, «Judicial reform, boosting Jewish identity: The new coalition's policy guidelines» (<https://www.timesofisrael.com/judicial-reform-boosting-jewish-identity-the-new-coalitions-policy-guidelines/>)

²⁷ The Times of Israel, 22 september 2023, «Netanyahu brandishes map of Israel that includes West Bank and Gaza at UN speech» (https://www.timesofisrael.com/liveblog_entry/netanyahu-brandishes-map-of-israel-that-includes-west-bank-and-gaza-at-un-speech/)

7 oktober 2023 en 31 oktober 2023 meer dan 120 Palestijnen op de Westelijke Jordaanoever door Israëlische bezettingstroepen en door kolonisten zijn gedood?²⁸

Is de Minister bekend met rapporten van Israëlische mensenrechtenorganisaties dat tussen 7 oktober 2023 en 31 oktober 2023 op de Westelijke Jordaanoever meerdere Palestijnen gedood en gewond zijn door kolonisten, dat huizen van Palestijnen aangevallen en verbrand zijn, dat oogsten verwoest zijn en dat minimaal 13 Palestijnse gemeenschappen verdreven zijn?²⁹ Is de Minister van mening dat het door kolonisten gepleegde geweld valt binnen de definitie van terrorisme van de Nationaal Coördinator Terrorismebestrijding en Veiligheid (NCTV)? Kan de Minister haar mening toelichten?³⁰ Is Nederland bereid op Europees niveau ervoor te pleiten dat kolonistenbewegingen, zoals bijvoorbeeld de «Hilltop youth», aangeduid worden als terreurorganisaties, daar deze organisaties systematisch de Palestijnse burgerbevolking terroriseren?³¹

In een interne brief aan de Minister van Buitenlandse Zaken en de Minister voor Buitenlandse Handel en Ontwikkelingssamenwerking wordt door ambtenaren van het Ministerie van Buitenlandse Zaken een link gelegd tussen het eenzijdige Nederlandse beleid inzake Israël-Palestina en institutioneel racisme.³² Deelt de Minister deze analyse? Zo nee, waarom niet? Is de Minister bereid om als vervolg op het verkennend rapport Racisme bij Buitenlandse Zaken (2022), waarin geconstateerd wordt dat er sprake is van institutioneel racisme bij BZ, een vervolgonderzoek in te stellen naar hoe institutioneel racisme doorwerkt in het Nederlands buitenlandbeleid?³³

Verscheidene experts, waaronder VN Speciaal Rapporteur voor de bezette Palestijnse gebieden Francesca Albanese en prof. mr. André Nollkaemper, stellen dat Israël zich, als bezettende macht, onder het internationaal recht niet kan beroepen op het recht op zelfverdediging.³⁴ ³⁵ Deelt de Minister deze mening? Zo nee, wat is de juridische onderbouwing van het kabinet voor het standpunt dat een bezettende macht zich wel kan beroepen op het recht op zelfverdediging?

²⁸ Oktober 2023, «Settler violence in the Westbank» (<https://s3.eu-west-1.amazonaws.com/files.yesh-din.org/Settler+Violence+WB+October+2023.pdf>)

²⁹ European Union External Action, 31 oktober 2023, »Israel/Palestine: Statement by the Spokesperson on the latest developments in the West Bank« (https://www.eeas.europa.eu/eeas/israelpalestine-statement-spokesperson-latest-developments-west-bank_en)

³⁰ Nationaal Coördinator Terrorismebestrijding en Veiligheid, »Definities gebruikt in het Dreigingsbeeld Terrorismen Nederland« (<https://www.nctv.nl/onderwerpen/dtn/definities-gebruikt-in-het-dtn>)

³¹ European Union External Action, 31 oktober 2023, »Israel/Palestine: Statement by the Spokesperson on the latest developments in the West Bank« (https://www.eeas.europa.eu/eeas/israelpalestine-statement-spokesperson-latest-developments-west-bank_en)

³² NRC, 20 oktober 2023, «Ambtenaren Buitenlandse Zaken bekritisieren in brief aan Ministers Nederlandse reactie op oorlog in Gaza» (<https://www.nrc.nl/nieuws/2023/10/20/ambtenaren-buitenlandse-zaken-bekritisieren-in-brief-aanministers-nederlandse-reactie-op-oorlog-in-gaza-a4178015>)

³³ Bureau Omlo, «Racisme bij het Ministerie van Buitenlandse Zaken» (<https://open.overheid.nl/repository/ronla7ef5cceb37f2ef792eb693c1b79141119de6f8/1/pdf/racisme-verkenning-rapport-omlo.pdf>)

³⁴ Arab News, 30 oktober 2023, «Frankly Speaking: Does Israel have a right to defend itself?» (<https://www.arabnews.com/node/2399921/middle-east>)

³⁵ NRC, 16 oktober 2023, «Israël wil een ander regime in Gaza, maar dat gaat te ver want tast het zelfbeschikkingsrecht van Palestina aan» (<https://www.nrc.nl/nieuws/2023/10/16/israel-wil-een-ander-regime-in-gaza-maar-dat-gaat-te-verwant-tast-het-zelfbeschikkingsrecht-van-palestina-aan-a4177410>)

Vragen en opmerkingen van het lid Omtzigt

Het lid Omtzigt heeft kennisgenomen van de onthouding van de Nederlandse vertegenwoordiging in de AVVN en heeft naar aanleiding hiervan een aantal vragen in verband met de coördinatie, het contact en de communicatie met betrekking tot de keuze voor onthouding bij de stemming.

Het lid Omtzigt blijft zijn zorgen uiten over de enorme spanningen en het geweld in het Midden-Oosten. Het is van belang om als Nederland actief bij te dragen aan een betere situatie, het verlichten van leed en een conflictoplossing. Het lid Omtzigt verzoekt de regering toe te lichten wat de inzet van het kabinet is geweest in de AVVN.

Recente conclusies van de Europese Raad veroordeelden Hamas in de «sterkst mogelijke termen» en benadrukten het recht van Israël zichzelf te verdedigen in lijn met het volkenrecht en het internationaal humanitair recht. Daarnaast werd een oproep aan Hamas herhaald om alle gijzelaars onmiddellijk vrij te laten, zonder enige voorwaarde vooraf, en werd er onder andere opgeroepen tot humanitaire pauzes, niet tot een staakt-het-vuren.³⁶ Het valt het lid Omtzigt op dat de uiteindelijke resolutietekst in de AVVN deze elementen niet of onvoldoende bevatte.

Het lid Omtzigt verzoekt het kabinet de Europese coördinatie die heeft plaatsgevonden ten aanzien van de resolutietekst toe te lichten door antwoord te geven op de volgende vragen.

Er heeft kort van tevoren nog een Raad Buitenlandse Zaken, op 23 oktober jongstleden, en een Europese Raad, van 26 tot 27 oktober, plaatsgevonden. Is bij één van deze gelegenheden de inzet in de AVVN aan de orde gekomen? Zo ja, hoe verklaart het kabinet dat desondanks de EU-lidstaten in de AVVN verdeeld hebben gestemd? Is door Nederland in New York nog gepoogd tot een gezamenlijke positie van de EU-lidstaten te komen nadat het amendement waar zij gezamenlijk voor stemden het niet haalde? Toen het amendement het in New York niet haalde, ondanks dat 88 landen ervoor stemden, wat is toen overlegd met en in Den Haag? Heeft de Minister van Buitenlandse Zaken overlegd met andere bewindslieden en, zo ja, met welke? Is erover met de premier en vicepremiers contact geweest?

Uiteindelijk hebben 45 landen zich onthouden, waaronder Nederland. Bij de stemming is door de permanent vertegenwoordiger van Nederland een stemverklaring afgegeven. Het lid Omtzigt vraagt waarom deze stemverklaring niet onmiddellijk op sociale media is geplaatst van de permanente vertegenwoordiger, de missie of het Ministerie van Buitenlandse Zaken. Waarom is gewacht met een verklaring met uitleg, die de Minister van BZ pas in de middag van 28 oktober jongstleden uitbracht?

Graag zou het lid Omtzigt nog enkele vragen stellen over de toekomstige inzet van Nederland. Is het kabinet bereid te bezien hoe in geval de humanitaire pauzes, waartoe de conclusies van de Europese Raad (ER-conclusies) van 26 oktober opriepen, Nederland een concrete inzet ter plaatse kan plegen ten behoeve van daadwerkelijk leveren van humanitaire hulp in de Gazastrook? Is het kabinet bereid daartoe militaire middelen, zoals een amfibisch transportschip in te zetten, zoals Frankrijk een dergelijk marineschip reeds naar de Gazastrook heeft gestuurd? Is het

³⁶ Europese Raad, 26 oktober 2023, «Conclusies Europese Raad over het Midden-Oosten, 26 oktober 2023» (<https://www.consilium.europa.eu/nl/press/press-releases/2023/10/26/european-council-conclusions-on-middle-east-26-october-2023/>)

kabinet bereid te bezien hoe in een voorhoede van Europese landen mogelijk een dergelijke inzet kan plaatsvinden? Met wie moet daarover buiten Europa worden afgestemd: Israël, VN, VS, Egypte, NGO's ter plaatse?

Het lid Omtzigt maakt zich zorgen dat, indien regionale escalatie ontstaat via massale aanvallen op Israël door Hezbollah, een existentiële dreiging kan ontstaan voor Israël. Wat is het kabinet voornemens dan te doen? Kan het kabinet ten slotte toezeggen, dat zij achter de schermen met Israël en de Palestijnse Autoriteit in Ramallah contact zal blijven houden, alsook met de VS, Arabische landen en andere spelers, om te bezien hoe Nederland zich kan inzetten om concreet het leed van mensen te verlichten, met name de door Hamas gegijzelden, onschuldige burgers van de Gazastrook en Israëlische burgers die worden belaagd door barrages van raketten van onder meer Hamas en Islamic Jihad?

Het lid Omtzigt merkt op dat het conflict nog steeds kan escaleren en meer landen kan raken. Bij Afghanistan was Nederland onvoldoende voorbereid voor de evacuatie uit Kabul.

Heeft Nederland een aantal zaken nu wel op orde, zo vraagt het lid Omtzigt. Het lid heeft specifiek de volgende vragen. Heeft Nederland in kaart waar Nederlanders zich bevinden in de buurlanden en onderhoudt de ambassade contact? Zijn er namenlijsten en telefoonlijsten beschikbaar van mensen die zich gemeld hebben ten behoeve van evacuatie? Verloopt de samenwerking met andere landen die aanwezig zijn op Cyprus goed? Is Nederland in staat om snel mensen op te halen uit de regio en snel weer over te brengen naar Nederland? Is er voldoende capaciteit voor evacuatie en zijn daar draaiboeken voor?

Het Internationaal Strafhof heeft al in 2021 een onderzoek naar Gaza geopend, dat teruggaat tot 2014. Dat kan omdat de Palestijnse autoriteit het verdrag van Rome heeft ondertekend en geratificeerd. Dit betekent dat oorlogsmisdaden die gepleegd worden in de Gazastrook of door mensen die in Gaza wonen, bestraft kunnen worden. Heeft het Internationaal Strafhof voldoende ondersteuning om dat te doen en wat kan Nederland doen om het strafhof te steunen?

II Antwoord/ Reactie van de Minister

III Volledige agenda

N.v.t.